



บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความเพียงพอของหนังสือในห้องสมุดวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อจะได้ทราบการใช้และปัญหาการใช้หนังสือในห้องสมุด มุ่งเน้นความเพียงพอของหนังสือ ปริมาณการใช้ และความต้องการด้านการใช้หนังสือของผู้ใช้ห้องสมุดวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ โดยมีแนวเหตุผลในการวิจัยว่า หนังสือเฉพาะวิชาที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน มีจำนวนไม่พอเพียง หนังสือภาษาไทยที่เป็นวิชาเฉพาะมีน้อย หนังสือภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ไม่สอดคล้องกับหลักสูตร และหนังสือที่มีอยู่ไม่ทันสมัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ที่จะช่วยให้ทราบถึง ความเพียงพอของหนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตร ซึ่งจะได้เป็นแนวทางในการจัดหา ปรับปรุงและดำเนินการเกี่ยวกับหนังสือในห้องสมุด เพื่อให้ห้องสมุดมีหนังสือสำหรับประกอบการสอนที่มีคุณภาพทันสมัย เป็นแหล่งกลางในการศึกษาค้นคว้า วิจัยกับบุคลากรในวิทยาลัยตลอดจนบริการทางวิชาการแก่สังคม ตรงตามภาระหน้าที่ของพระราชบัญญัติครูที่ได้กำหนดไว้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย สังคมศึกษา และการประถมศึกษา จำนวน 361 คน อาจารย์ผู้สอนรวม 50 คนและหนังสือที่มีในห้องสมุด การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการรวบรวมข้อมูลด้านปริมาณการใช้ ปัญหาและความต้องการใช้หนังสือ ซึ่งใช้กับนักศึกษาวิชาเอกดังกล่าว สำหรับอาจารย์ได้สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หนังสือ วัตถุประสงค์ ประเภทและภาษาของหนังสือที่ใช้ นอกจากนี้ยังสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอของหนังสือในด้านปริมาณ คุณภาพและความทันสมัย รวมทั้งความต้องการใช้หนังสือภาษาไทยและภาษาอังกฤษอีกด้วย นอกจากนี้ได้สำรวจหนังสือในห้องสมุดตรวจสอบจำนวนฉบับซ้ำ เพื่อดูปริมาณหนังสือที่มี สำหรับปีที่พิมพ์เพื่อคุณภาพทันสมัยของหนังสือ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้ร้อยละสำหรับข้อมูลที่มีค่าตามเป็นแบบหรรษารายการ ส่วนแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้ร้อยละ และมีดัชนีเลขคณิต (x) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d.) และใช้ไค-สแควร์สำหรับหาค่าความสอดคล้องและความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนหนังสือรายวิชาที่กำหนด และการใช้หนังสือแล้วจบค่า

สรุปผลการวิจัยดังนี้คือ

จำนวนนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจากนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกเป็นวิชาเอกภาษาไทย 131 คน (36.29%) สังคมศึกษา 102 คน (28.25%) และการประถมศึกษา 128 คน (ร้อยละ 35.46) จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากอาจารย์ 43 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.00

สภาพการใช้ห้องสมุด

จากตารางที่ 2 แสดงความสำคัญของห้องสมุด นักศึกษาทั้งสามวิชาเอก คือ ภาษาไทย สังคมศึกษา และการประถมศึกษาเห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญมากที่สุดต่อการ ศึกษา (77.86, 95.10 และ 82.03%) รองลงมาเห็นว่าห้องสมุด มีความสำคัญมาก (22.14, 4.90 และ 17.97%)

อัตราความถี่ในการใช้ห้องสมุดของนักศึกษา เห็นได้จากตารางที่ 3 แสดงว่า นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย (67.94%) สังคมศึกษา (74.51%) และประถมศึกษา (64.84%) ใช้ห้องสมุดอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง และบางส่วนซึ่งมีอัตราการใช้ ห้องสมุดไม่แน่นอน เห็นกัวิชาเอกภาษาไทย (19.08%) สังคมศึกษา (10.78%) และการประถมศึกษา (21.88%)

สาเหตุที่ไม่ค่อยใช้ห้องสมุด นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย (73.28 x) สังคมศึกษา (85.29 x) และการประถมศึกษา (71.88 x) ให้เหตุผลว่าไม่มีเวลาว่างจากการปฏิบัติงานและเรียน, นอกจากนี้ยังอ้างหนังสือและวัสดุที่ต้องการไม่มี, และมีนักศึกษาเป็นส่วนน้อยวิชาเอกภาษาไทย (16.73 x) สังคมศึกษา (26.47 x) และการประถมศึกษา (23.44 x) ไปใช้ห้องสมุดอื่น

สำหรับเหตุผลในการเข้าห้องสมุด ซึ่งผู้ใช้ห้องสมุดให้เหตุผลได้มากกว่า 1 คำตอบ นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย ส่วนมากอ่านนวนิยาย (84.74 x) นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา (93.14 x) นักศึกษาวิชาเอกการประถมศึกษา (80.41 x) อ่านหนังสือทั่วไป และมีเหตุผลเหมือนกัน คือหาการบ้านและเขียนรายงานใช้หนังสืออ้างอิงและยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน

ปริมาณการใช้หนังสือ

เมื่อวิเคราะห์จากแบบสอบถาม สรุปผลการใช้หนังสือของนักศึกษาในแต่ละวิชาเอกต่อไปนี้

การใช้หนังสืออ้างอิงภาษาไทยของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยและสังคมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.18$ และ 3.21) นักศึกษาวิชาเอกการประถมศึกษามีการใช้ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.41$)

ส่วนการใช้หนังสืออ้างอิงภาษาอังกฤษของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.51$) นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษาและการประถมศึกษาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.29$ และ 1.75)

สำหรับการใช้หนังสือทั่วไปในหมวดต่าง ๆ ของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย มีการใช้หนังสือในระดับมากในหมวด 000 รวมเรื่อง ($\bar{x} = 3.51$) หมวด 100 จิตวิทยา ($\bar{x} = 3.64$) หมวด 200 พุทธศาสนา ($\bar{x} = 3.61$) หมวด 300 สังคมวิทยา ($\bar{x} = 3.59$) และการศึกษา ($\bar{x} = 4.00$) นอกนั้นมีการใช้ในระดัμπานกลาง

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษามีการใช้หนังสือในระดับมากในหมวด 100 จิตวิทยา ($\bar{x} = 3.61$) หมวด 300 วิทยาศาสตร์ ($\bar{x} = 3.52$) และการศึกษา ($\bar{x} = 4.04$) นอกนั้นมีการใช้ในระดับปานกลาง ยกเว้นบรรณารักษศาสตร์และเวทยาการ ซึ่งมีการใช้ในระดับน้อย

นักศึกษาวิชาเอกการประถมศึกษาที่มีการใช้หนังสือในระดับมากในหมวด 100 จิตวิทยา ($\bar{x} = 3.59$) หมวด 200 พุทธศาสนา ($\bar{x} = 3.66$) หมวด 300 การศึกษา ($\bar{x} = 4.08$) หมวด 700 คนตรี ($\bar{x} = 3.53$) หมวด 900 ชีวประวัติ ($\bar{x} = 3.51$) ประวัติศาสตร์ไทย ($\bar{x} = 3.79$) นอกนั้นมีการใช้ในระดับปานกลาง ยกเว้นบรรณารักษศาสตร์และครุศาสตร์อยู่ในระดับน้อย

ในการสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน เกี่ยวกับความเพียงพอของหนังสือพิจารณาตามปริมาณ คุณภาพและความทันสมัยสรุปได้ในระดับปานกลางทุกหมวดวิชา

สำหรับความถี่การใช้หนังสือเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษนั้นอาจารย์ต้องการหนังสือเป็นภาษาไทย หมวด 300 ในระดับมาก นอกนั้นอาจารย์มีความต้องการหนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษทุกหมวดในระดับปานกลาง

จำนวนหนังสือที่มีในห้องสมุด

มีหนังสือภาษาไทยในหมวด 600 เป็น จำนวนมากที่สุดคือ 11,316 เล่ม (18.39 x) จำนวนน้อยที่สุดคือหมวด 200 มีจำนวน 1,273 เล่ม (2.07 x) ส่วนหนังสือภาษาอังกฤษมีจำนวนมากที่สุดหมวด 800 มีจำนวน 1,026 เล่ม (16.36 x) และมีจำนวนน้อยที่สุดในหมวด 200 มีจำนวน 234 เล่ม (3.73 x) และเมื่อแยกหนังสือออกตามปีพิมพ์แล้วพบว่าหนังสือภาษาไทยในห้องสมุดส่วนใหญ่จะพิมพ์ระหว่างปี 2516-2520 ในหมวด 800, หมวด 600 และหมวด 300 ตามลำดับ ส่วนหนังสือภาษาอังกฤษในห้องสมุดส่วนใหญ่จะอยู่ในระหว่างปีพิมพ์ ค.ศ. 1978-1982 และมีมากที่สุดเ็นหมวด 800, หมวด 300 และหมวด 500 สำหรับหนังสือที่พิมพ์ก่อนปี 1967 มีน้อยที่สุด



การยืมหนังสือของนักศึกษาและอาจารย์

สถิติการยืมหนังสือในปีการศึกษา 2529 พบว่าหนังสือที่มีการยืมออกมากที่สุดอยู่ในหมวด 300 เป็นจำนวน 11,835 เล่ม และหมวดที่มีการยืมรองลงมาคือหมวด 600 เป็นจำนวน 5,021 เล่ม และมีการยืมน้อยที่สุดคือหมวด 200 เป็นจำนวน 598 เล่ม

จากการหาค่าไค-สแควร์ (χ^2) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของหนังสือที่มีและจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาต่าง ๆ ของ 3 วิชาเอกคือภาษาไทย สังคมศึกษาและการประถมศึกษา ปรากฏว่าค่าไค-สแควร์ที่คำนวณได้ = 49.01 มากกว่าค่าไค-สแควร์จากตารางซึ่ง = 15.51 (ค่า $df = 8$ ที่ระดับความมีนัยสำคัญ = .05) หมายความว่าจำนวนหนังสือที่มีในห้องสมุดไม่สอดคล้องกับจำนวนหนังสือที่คาดหวังตามหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้การหาค่าไค-สแควร์ (χ^2) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนหนังสือที่มีกับการยืมหนังสือของผู้ใช้ห้องสมุดปรากฏว่าค่าไค-สแควร์ที่คำนวณได้ = 30.82 มากกว่าค่าไค-สแควร์ ซึ่งมีค่า = 16.92 ($df = 9$ ที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ .05) หมายความว่า สัดส่วนการยืมหนังสือของผู้ใช้ห้องสมุดไม่เป็นไปตามที่คาดหวังอย่างมีนัยสำคัญ

ในเรื่องของการใช้หนังสืออ้างอิงทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาทั้งวิชาเอกนั้น นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยมีการใช้ในระดับปานกลางทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ส่วนนักศึกษาวิชาเอกการประถมศึกษา มีการใช้ในระดับน้อยถึง 2 ประเภท โดยนักศึกษาให้เหตุผลในส่วนที่เป็นปัญหาในการใช้ว่า หนังสืออ้างอิงมีไม่ครบชุด, ข้อมูลเก่าล้าสมัย ประการสำคัญคือ หนังสืออ้างอิงที่เป็นภาษาอังกฤษ จะทำให้ยากต่อการที่จะเข้าใจ ส่วนนักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษานั้น ใช้หนังสืออ้างอิงภาษาอังกฤษในระดับน้อยด้วยเหตุผลเดียวกัน จึงเป็นข้อสังเกตว่า น่าจะมีการปรับปรุงในส่วนการจัดหาหนังสืออ้างอิง ให้มี

หนังสืออ้างอิงที่ใหม่ ข้อมูลทันสมัย ให้เพิ่มหนังสืออ้างอิงที่เป็นภาษาไทยให้ครบทุกสาขาวิชา เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้ให้มาก

สำหรับการใช้หนังสือทั่วไปของนักศึกษาทั้ง 3 วิชาเอกนั้น หนังสือที่มีการใช้ในระดั
มากคือ หมวด 300 ซึ่งเป็นหนังสือทางด้านการศึกษา ทั้งนี้เพราะเป็นนักศึกษาสายวิชาชีพครู
ซึ่งทุกคนต้องเรียนวิชาการศึกษาย่อมแล้ว และจากสถิติของหนังสือที่มีในห้องสมุด
มีหนังสือหมวด 300 มากเป็นอันดับ 2 จำนวน 11,010 เล่ม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 16.24 ในส่วนที่
เกี่ยวข้องกับผู้ใช้ ทั้งนักศึกษาและอาจารย์มีการยืมหนังสือในหมวด 300 มากเช่นเดียวกัน

อภิปรายผล

จากแนวเหตุผลที่ว่าหนังสือเฉพาะวิชาที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ
หนังสือภาษาไทยที่เป็นวิชาเฉพาะมีน้อย ไม่สอดคล้องกับหลักสูตร และหนังสือที่มีอยู่
ไม่ทันสมัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ไค-สแควร์ (Chi-square) พบว่า
จำนวนหนังสือในห้องสมุดไม่สอดคล้องกับจำนวนหนังสือที่คาดหวังตามหลักสูตร และจำนวน
หนังสือที่มีในห้องสมุดไม่มีความสัมพันธ์กับผู้ใช้ ซึ่งชี้ให้เห็นความแนวเหตุผลของการวิจัยว่า
หนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนสาขาวิชาต่าง ๆ ยังไม่เหมาะสม ไม่เพียงพอ
ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

สำหรับการสำรวจปริมาณการใช้หนังสือของนักศึกษาทั้ง 3 วิชาเอกคือวิชาเอก
ภาษาไทย สังคมศึกษาและการประถมศึกษา พบว่านักศึกษาใช้หนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้อง
กับรายวิชาเอกของคนอยู่ในระดับมาก

และผลการสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ เกี่ยวกับความเพียงพอด้านปริมาณ
ของหนังสือ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกหมวดหมู่

จึงสรุปได้ว่าปริมาณหนังสือในห้องสมุดวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ ยังไม่เพียงพอกับ
ความต้องการของผู้ใช้ทั้งนักศึกษานและอาจารย์ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน

อย่างไรก็ตามในการพิจารณาแก้ไขต้องดูรายละเอียดของหนังสือแต่ละหมวดหมู่ว่ามีความเหมาะสมเพียงใด เช่นหนังสือหมวด 300 ซึ่งมีการใช้มากที่สุด จากสถิติการยืมร้อยละ 36.64 และจากการสำรวจจำนวนหน่วยกิตตามรายวิชาเอก 3 วิชาเอก ในหลักสูตรที่นำมาศึกษาพบว่ามีจำนวน 50 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 25.51 อยู่ในหมวด 300 เป็นจำนวนมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน และที่เห็นได้ชัดเจนคือหนังสือในหมวดนี้เช่น สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย การศึกษา และชนบทธรรมนิยมประเพณีมีความจำเป็นสำหรับวิชาเอกสังคมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหมวดศึกษานี้ถือเป็นวิชาชีพครู ซึ่งนักศึกษาทุกคนต้องลงคะแนนเรียน แต่เมื่อสำรวจจำนวนหนังสือที่มีในห้องสมุดแล้วพบว่า หนังสือในหมวด 300 ยังไม่ได้มีอยู่เป็นจำนวนมากที่สุด และจากการสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ เกี่ยวกับความเพียงพอด้านปริมาณของหนังสือในห้องสมุดนั้นพบว่า ปริมาณของหนังสือหมวด 300 มีปริมาณในระดับปานกลางเท่านั้น สำหรับนักศึกษาส่วนใหญ่ทั้ง 3 วิชาเอกก็มีความคิดเห็นในด้านปริมาณไม่เพียงพอ จากเหตุผลที่ไม่สามารถใช้หนังสือที่ต้องการได้ เพราะไม่มีหนังสือที่ต้องการในห้องสมุด และหนังสือที่ต้องการมีน้อยฉบับ ทำให้เห็นว่าห้องสมุดวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ ยังมีหนังสือไม่พอเพียงที่จะสนองความต้องการของผู้ใช้ และสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของวิทยาลัย

ถ้าพิจารณาจากมาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยครู จากการประชุมใหญ่ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2529 ได้กำหนดจำนวนหนังสือที่ควรจะมีในห้องสมุดอย่างน้อย 100,000 เล่ม และคิดอัตราส่วนของหนังสือที่มี 50 เล่มต่อนักศึกษา 1 คน และ 150 เล่มต่อจำนวนอาจารย์ 1 คน หากพิจารณาจากมาตรฐานนี้แล้ว จำนวนหนังสือที่ควรจะมีในห้องสมุดวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ เพื่อให้ได้มาตรฐานจะต้องมีถึง 216,800 เล่ม คือนักศึกษาจำนวน 3,894 คน ต่อหนังสือที่ควรมี 194,700 เล่ม และอาจารย์ผู้สอน 154 คนต่อจำนวนหนังสือ 22,100 เล่ม แต่ในสภาพปัจจุบัน ห้องสมุดวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ มีหนังสือเพียง 67,809 เล่ม ซึ่งยังไม่ถึงมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ สรุปได้ว่าห้องสมุด

วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ ยังไม่มีความเพียงพอด้านปริมาณหนังสือ จึงจะต้องพิจารณาปรับปรุงแก้ไขโดยเร่งด่วน

ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณภาพของหนังสือที่มีในท้องสมุคนี้เห็นได้ว่าหนังสือในท้องสมุคยังไม่สนองความต้องการของผู้ใช้ เห็นได้จากการศึกษาจำนวนหนังสือกับหลักสูตร และปริมาณหนังสือที่มีกับปริมาณการใช้ พบว่าหนังสือที่มีและการใช้ยังไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งจำเป็นต้องพิจารณาในรายละเอียดของหนังสือแต่ละหมวดหมู่ ว่าหมวดหมู่ใดบ้างที่ยังไม่มียุทธศาสตร์เพียงพอสำหรับผู้ใช้อีก อย่างไรก็ตามในสภาพที่เป็นจริงแล้ว เคยที่จังหวัดวิทยาลัยครูบุรีรัมย์เริ่มเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นโยบายของกรมการฝึกหัดครู ต้องการเร่งผลิตครูระดับ ป.กศ. และป.กศ. ชั้นสูงจึงเปิดสอนทั้งภาคปกติและภาคนอกเวลา ดังนั้นหนังสือที่มีก็จะเหมาะสมกับผู้ใช้ในขณะนั้น ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงใช้หลักสูตร พ.ศ. 2519 จึงทำให้หนังสือที่มีในท้องสมุคมีเนื้อหาไม่เหมาะสมกับรายวิชาตามหลักสูตร หลังจากนั้นมีการเปิดสอนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 2 ปี และหลักสูตร 4 ปี เปิดระดับอนุปริญญาวิชาเอกต่าง ๆ ควบคู่กับศึกษาระดับ ป.กศ. และป.กศ. ชั้นสูง มีการใช้หลักสูตรใหม่ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2524 นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลง เพิ่ม-ลดวิชาเอกที่เปิดสอนเมื่อเป็นเช่นนี้ จึงทำให้หนังสือที่มีไม่มีความเพียงพอด้านคุณภาพคือ เนื้อหาไม่สอดคล้องกับหลักสูตรและรายวิชาที่เปลี่ยนแปลงไป แม้จะดูว่ามีปริมาณมากก็ตาม ข้อสนับสนุนในส่วนที่เกี่ยวกับคุณภาพของหนังสือว่าไม่เพียงพอนั้น จะเห็นได้จากข้อคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับหนังสือทุกหมวดหมู่มีความเพียงพอในระดับปานกลาง ส่วนข้อคิดเห็นของนักศึกษาชั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า การที่ไม่ค่อยได้ใช้หนังสือในท้องสมุคเนื่องจากไม่มีหนังสือที่มีเนื้อหาตรงกับที่ต้องการ นักศึกษาต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือเพื่อจะได้หนังสือที่มีเนื้อหาตามที่ตนต้องการ และอีกประการหนึ่งคือนักศึกษาจะใช้หนังสือในท้องสมุคภาควิชาเป็นส่วนน้อยเพราะเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาตรงตามที่ต้องการจากการที่ผู้สอนเป็นผู้เลือกเอง

ในส่วนที่เกี่ยวกับความทันสมัยของหนังสือในท้องสมุคตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน เห็นว่าหนังสือที่มีอยู่ในท้องสมุคทุกหมวดหมู่มีความทันสมัยในระดับปานกลาง

เฉลี่ยสูงสุดเพียง 2.00 ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ว่าหนังสือที่มีนั้นยังไม่ทันสมัยพอ และจากการสำรวจปีที่พิมพ์ของหนังสือพบว่าจำนวนหนังสือที่มากที่สุด 19,401 เล่มอยู่ในช่วงปีพิมพ์ พ.ศ. 2516-2520 เป็นการยืนยันว่าหนังสือที่มีนั้นค่อนข้างเก่า ถ้าสมัยตรงตามแนวเหตุผล หากพิจารณาโดยละเอียดเกี่ยวกับหนังสือที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2516-2520 นั้นหนังสือหมวด 800 มีจำนวนมากที่สุด ควรได้รับการพิจารณาด้านคุณภาพประกอบคือไปด้วย หากมีการพิจารณาคัดออก ควรจัดเก็บเฉพาะสิ่งที่มีคุณค่าไม่ควรเก็บหนังสือเก่าล้ำสมัยและผู้ใช้ไม่ต้องการ

จากผลสรุปรวมดังกล่าวแล้ว เห็นว่าห้องสมุดวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ จะต้องได้รับการปรับปรุงอีกมากในเรื่อง คุณภาพ และปริมาณของหนังสือที่มีอยู่ จากประสบการณ์ที่มีในการปฏิบัติงานที่ห้องสมุดแห่งนี้ พบว่าหนังสือที่มีในห้องสมุดได้มาโดยการจัดซื้อ และบางส่วนได้มาจาก การบริจาคจากหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, กรมวิชาการ และมูลนิธิอาเซีย ซึ่งจะได้รับฉบับซ้ำในแต่ละชื่อเรื่องเป็นจำนวนมาก จึงทำให้สถิติจำนวนหนังสือบางหมวดมีค่าสูง เช่นหมวดสังคมศาสตร์ และวรรณกรรมเป็นต้น แต่ในด้านคุณภาพแล้วยังไม่เพียงพอ เพราะผู้ใช้มีความต้องการหนังสือในแต่ละรายวิชาที่มีหลาย ๆ ชื่อเรื่อง เพื่อจะสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้ใช้อย่างมีความประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในการเลือกซื้อหนังสือที่ตนต้องการ เพื่อให้ได้หนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร

ในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้หนังสือนั้น เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านอัตราการกำลังของบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ บรรณารักษ์ต้องทำหน้าที่สอนในรายวิชาของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ไม่สามารถจะดำเนินการด้านเทคนิคของห้องสมุดด้านการจัดหาหนังสือ วิเคราะห์หมวดหมู่และหาบัตรรายการเป็นต้น ทำให้เกิดปัญหาที่ไม่สามารถจัดหาบัตรรายการ และหนังสือออกบริการตามความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด ผู้ใช้ไม่ได้รับความสะดวกในการค้นหาหนังสือ เพราะไม่มีบัตรรายการครบสมบูรณ์ตามจำนวนหนังสือที่มีในเรื่องของการจัดเรียงหนังสือบนชั้นไม่เป็นระเบียบ และถูกคามระบบเนื่องจากเจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อยดังกล่าวแล้ว ผู้ใช้ห้องสมุดจึงหาหนังสือที่ต้องการไม่พบ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ เกี่ยว

กับความเพียงพอของหนังสือทั้งปริมาณ คุณภาพและการใช้บริการนี้จะสอดคล้องกับการวิจัย
ของพวา พันธุ์เมฆา (2513 : 74-75) เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการรับบริการของ
ห้องสมุดของอาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครูทั่วประเทศว่า หนังสือที่จำเป็นต้องใช้
ประกอบการศึกษาค้นคว้ามีน้อย เพราะห้องสมุดได้รับงบประมาณน้อย อาจารย์ต้องการ
ให้ห้องสมุดจัดหาหนังสือประกอบวิชาที่สอนให้เหมาะสม นักศึกษาต้องการให้จัดหาหนังสือที่
อาจารย์แต่ละวิชากำหนดให้อ่าน และจัดซื้อหนังสือที่ออกใหม่ มีคุณค่าต่อการอ่านเข้าห้อง
สมุดโดยเร็ว เพื่อความทันสมัยของข้อสนเทศ และความรู้ที่นักศึกษาจะได้รับ

จากปัญหาความไม่เพียงพอของหนังสือในห้องสมุด จำนวนหนังสือไม่สอดคล้องกับผู้ใช้
และหนังสือที่มีไม่ตรงกับความต้องการนั้น โดยทั่วไปแล้วบางครั้งฝ่ายจัดการวางเรียนได้
จัดรายวิชาในภาคเรียนหนึ่งมากเกินไป จึงเกิดปัญหาว่าหนังสือที่มีอยู่แม้จะมีชื่อเรื่องหลาย
ฉบับแล้วก็ยังไม่สอดคล้องกับผู้เรียน อีกประการหนึ่ง เนื่องจากจากผู้สอนไม่ได้วางแผน
กับบรรณารักษ์ ไม่ได้แจ้งชื่อหนังสือและจำนวนให้ทราบล่วงหน้า บางครั้งการสั่งซื้อล่าช้า
หนังสือไม่มีจำหน่าย ทำให้ไม่สามารถจัดหามาให้เพียงพอตามความต้องการของอาจารย์
และนักศึกษาได้

โดยที่วิทยาลัยครูในปัจจุบันซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษา หน้าที่ผลิตบัณฑิตสายวิชา
ศึกษาศาสตร์ และสายวิชาการอื่นให้มีทั้งปริมาณและคุณภาพ จึงจำเป็นต้องหาทางปรับปรุงส่งเสริม
ในด้านห้องสมุดให้พัฒนายิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ส่งเสริมนักศึกษาได้มีความรอบรู้อย่างลึกซึ้ง
และกว้างขวาง มีนิสัยรักการอ่าน ห้องสมุดเป็นแหล่งที่จะช่วยสร้างนิสัยที่ดีงามเช่นนั้น
ย่อมหมายถึงว่าห้องสมุดจะต้องอยู่ในสภาพที่ดีพร้อม ที่จะให้บริการอย่างเต็มที่ด้วยการ
ปรับปรุงห้องสมุดให้มีมาตรฐานเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสภาพ และการใช้หนังสือในห้องสมุด โดย
เฉพาะความเพียงพอของหนังสือ ปริมาณการใช้ และความต้องการด้านการใช้ ซึ่งสามารถ

นำผลที่ได้มาเป็นแนวทางให้ผู้บริหารและบรรดารักษ์นำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานได้ดังนี้

1. ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่าหนังสือที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอที่จะสนองตอบต่อการ
ใช้และยังไม่มีความสะดวกคล่องกับหลักสูตรการเรียนการสอนอีกด้วยผู้บริหารห้องสมุดจึงควรจะศึกษา
รายละเอียดเพิ่มเติมและพิจารณาแนวนโยบายในการจัดหาหนังสือให้เหมาะสมสอดคล้อง
และเพียงพอมาให้บริการแก่ผู้ใช้ เพราะวัตถุประสงค์ที่สำคัญของห้องสมุดวิทยาลัยคือส่งเสริม
การเรียนการสอนของอาจารย์ และการเรียนของนักศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการเลือกหนังสือที่ดี
มีคุณค่า และให้มีความเพียงพอตามความต้องการ ทั้งนี้เพราะความสำเร็จของโครงการ
ศึกษาค่า ๆ ในสถาบันการศึกษามักจะเกี่ยวข้องกับความเพียงพอของหนังสือในห้องสมุด

2. ผู้บริหารระดับสูงจำเป็นต้องพิจารณาในการเพิ่มงบประมาณในการจัดหา
หนังสือซึ่งเป็นงานเร่งด่วนที่จำเป็นต้องรีบดำเนินการ

ผู้บริหารควรตระหนักถึงความสำคัญของห้องสมุด และกำหนดการจัดสรรงบประมาณ
ของห้องสมุดให้มีความสัมพันธ์กับงบประมาณเพื่อการศึกษา และงบประมาณทั้งหมด
ของวิทยาลัย ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับจำนวนอาจารย์และนักศึกษา สิ่งซึ่งควรคำนึงอีก
ประการหนึ่งคือ จำนวนวิชาที่เปิดสอน ถ้าเพิ่มวิชาที่เปิดสอน ห้องสมุดควรจะได้รับงบประมาณ
เพิ่มขึ้นอีกด้วย โดยเฉพาะในรายวิชาที่นักศึกษาต้องค้นคว้าด้วยตนเอง ต้องเขียน
รายงานประกอบการเรียน วิชาลักษณะนี้ต้องใช้หนังสือมาก จึงควรได้รับงบประมาณเป็น
พิเศษ เพื่อห้องสมุดจะได้จัดหาหนังสือที่มีเนื้อหาหลายสาขาวิชา และหลายชื่อเรื่องที่ครอบคลุม
ความรู้อย่างกว้างขวาง และสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน ตามความต้องการ
การของผู้ใช้

3. ควรมีการปรับปรุงการดำเนินงานของห้องสมุดในด้านการให้บริการต่าง ๆ
ทั้งนี้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้ พบว่าสาเหตุหนึ่งที่มีการใช้หนังสือน้อย เพราะ
ไม่มีหนังสือที่ต้องการ หนังสือที่มีเนื้อหาและข้อมูลไม่ทันสมัยสำหรับใช้ประกอบการเรียนการ
สอน จากมาตรฐานห้องสมุดระดับอุดมศึกษาในประเทศที่เสนอต่อทบวงมหาวิทยาลัย
ส่วนที่กล่าวถึงหนังสือและวารสารว่า "หนังสือและวารสารที่ล้าสมัย หรือฉีกขาดเสียหายให้
คัดออกเป็นครั้งคราว" จึงควรทำการสำรวจหนังสืออย่างละเอียดเกี่ยวกับปีที่พิมพ์ และการ

ใช้ เพื่อพิจารณาจำหน่ายหนังสือดังกล่าวออกจากห้องสมุด อย่างไรก็ตามเพื่อป้องกันการผิดพลาดในการคัดหนังสือออก Stanley J. Slote (1975 : 22-23) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาด้านต่าง ๆ ไว้แน่นอนคือ เนื้อหาไม่ถูกต้อง ชัดต่อเหตุยี่ซึ่งเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน ภาษาของหนังสือนั้นไม่มีผู้ใช้ หนังสือเก่า ข้อมูลล้าสมัย จนหมดคุณค่า เป็นต้น ในส่วนที่เกี่ยวกับการคัดหนังสือออกนั้นนับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะในสภาพปัจจุบันหนังสือที่มีในห้องสมุดนั้น มีจำนวนมาก ซึ่งไม่ควรเกิดปัญหาเกี่ยวกับความเพียงพอในด้านปริมาณ แต่ในด้านคุณภาพนั้น หนังสือไม่มีการใช้, เนื้อหาไม่เหมาะสม, ข้อมูลล้าสมัย ควรคัดออก จะได้เป็นการเตรียมสถานที่ในการเก็บหนังสือที่จะจัดหามาใหม่อีก ซึ่งเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะห้องสมุดซึ่งคับแคบ ที่จัดเก็บหนังสือมีจำกัด

4. เกี่ยวกับระบบบริหารงานของห้องสมุด ควรดำเนินการให้ห้องสมุดเป็นศูนย์รวมทรัพยากรห้องสมุดของวิทยาลัยเพียงแห่งเดียว สาเหตุประการหนึ่งที่ห้องสมุดมีหนังสือไม่เพียงพอ และไม่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ อาจเป็นเพราะหนังสือที่ผู้ใช้ต้องการกระจุกกระจายอยู่ตามห้องสมุดของภาควิชา และคณะวิชาต่าง ๆ ซึ่งชาวบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง จึงควรรวมหนังสือจากแหล่งต่าง ๆ ให้อยู่ในความดูแลของห้องสมุด และเตรียมออกให้ยืมอย่างถูกต้องตามหลักวิชาบรรณารักษศาสตร์ การจัดซื้อหนังสือของห้องสมุดจะไม่ซ้ำซ้อนกับของภาควิชา และงบประมาณของห้องสมุดจะได้รับเต็มที่ โดยไม่ต้องแบ่งให้ภาควิชาหรือคณะวิชา

5. ควรเพิ่มบุคลากรของห้องสมุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรณารักษ์ เนื่องจากบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาลัยครุมีตำแหน่งอาจารย์ของภาควิชา ต้องหาหน้าที่สอนและต้องทำงานห้องสมุดด้วย จึงควรเพิ่มบรรณารักษ์ให้ได้สัดส่วนกับงานสอนที่รับผิดชอบ และงานห้องสมุดควรให้มีคณะกรรมการห้องสมุด ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารของวิทยาลัย บรรณารักษ์ และคณะอาจารย์จากภาควิชาต่าง ๆ คณะกรรมการห้องสมุดมีหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับนโยบายทั่วไป และพัฒนาทรัพยากรห้องสมุดให้เป็นประโยชน์ทางวิชาการได้มากที่สุด เป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างอาจารย์และห้องสมุด หาหน้าที่เป็นตัวแทนของภาควิชาในด้านแสดงความคิดเห็นด้านการจัดหาหนังสือ เพื่อประกอบการเรียนการสอน ให้มีคุณค่า

และตรงตามความต้องการของผู้ใช้ ทำให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็เป็นตัวแทนของห้องสมุดที่จะขึ้นจนนโยบาย ปัญหา และกิจกรรมของห้องสมุดให้คณาจารย์ทราบ

6. การประชาสัมพันธ์ ห้องสมุดควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบาย, บริการต่าง ๆ และทรัพยากรห้องสมุด เฉพาะอย่างยิ่งหนังสือ และวัสดุที่เข้ามาใหม่ เป็นการแจ้งให้ผู้รู้ทราบ เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากบริการ และหนังสือเหล่านั้นอย่างคุ้มค่า ซึ่งอาจทำได้โดยจัดนิทรรศการหนังสือใหม่, จัดทำรายชื่อนหนังสือใหม่ที่ห้องสมุดได้รับ ถ้าเป็นไปได้ควรจัดทำบรรณานุกรมเฉพาะวิชา รวมทั้งทำบรรณนิทัศน์ของหนังสือนั้น ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นความต้องการของผู้ใช้ ตามแบบสอบถามที่ได้รับแล้ว

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดคือ ในการศึกษาเกี่ยวกับการใช้นั้น สถิติการใช้หนังสือสำรวจจากการยืม จากบัตรยืมของอาจารย์และนักศึกษาเท่านั้น ไม่ได้รวมถึงการหยิบมาใช้ที่โต๊ะอ่านหนังสือ หรือใช้ที่ชั้น ในส่วนของอาจารย์ นอกจากจะใช้หนังสือทั่วไปที่ชั้นแล้ว ยังมีห้องค้นคว้า และที่นั่งสำหรับค้นคว้าโดยเฉพาะ จึงมีหนังสือทั่วไปส่วนหนึ่งที่อาจารย์ยืมมาใช้ในห้องนี้ และใช้ร่วมกันในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกัน จึงทำให้สถิติการใช้ และการยืมหนังสือคลาดเคลื่อนไปจากความจริงบ้าง

แนวทางการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาความเพียงพอของหนังสือในห้องสมุดในทุกสาขาวิชา ซึ่งเหมาะสมกับการใช้ประกอบการเรียนการสอนทั้งวิชาพื้นฐาน, วิชาเอก-โท และวิชาเลือก โดยคำนึงถึงผู้ใช้อย่างละเอียด เพื่อจะได้รับข้อสรุปในเรื่องความเพียงพอต่อไป

2. นอกจากวิธีที่ปฏิบัติแล้ว ควรศึกษาเคยวิธีอื่น ๆ เช่น จากการอ้างอิงในหนังสือหรือเอกสารประกอบการสอนของอาจารย์ รวมทั้งรายชื่อหนังสือที่อาจารย์เสนอให้ห้องสมุดจัดซื้อ ในการเก็บสถิติการใช้ควรจะให้รวมถึงการใช้ภายในห้องสมุด เพื่อจะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ เป็นแนวทางในการจัดหาทรัพยากรห้องสมุด เพื่อบริการผู้ใช้ให้เพียงพอทั้งด้านปริมาณและคุณภาพให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน และให้สัมพันธ์กับห้องสมุดเป็นหัวใจของการศึกษาในระดับนี้ -